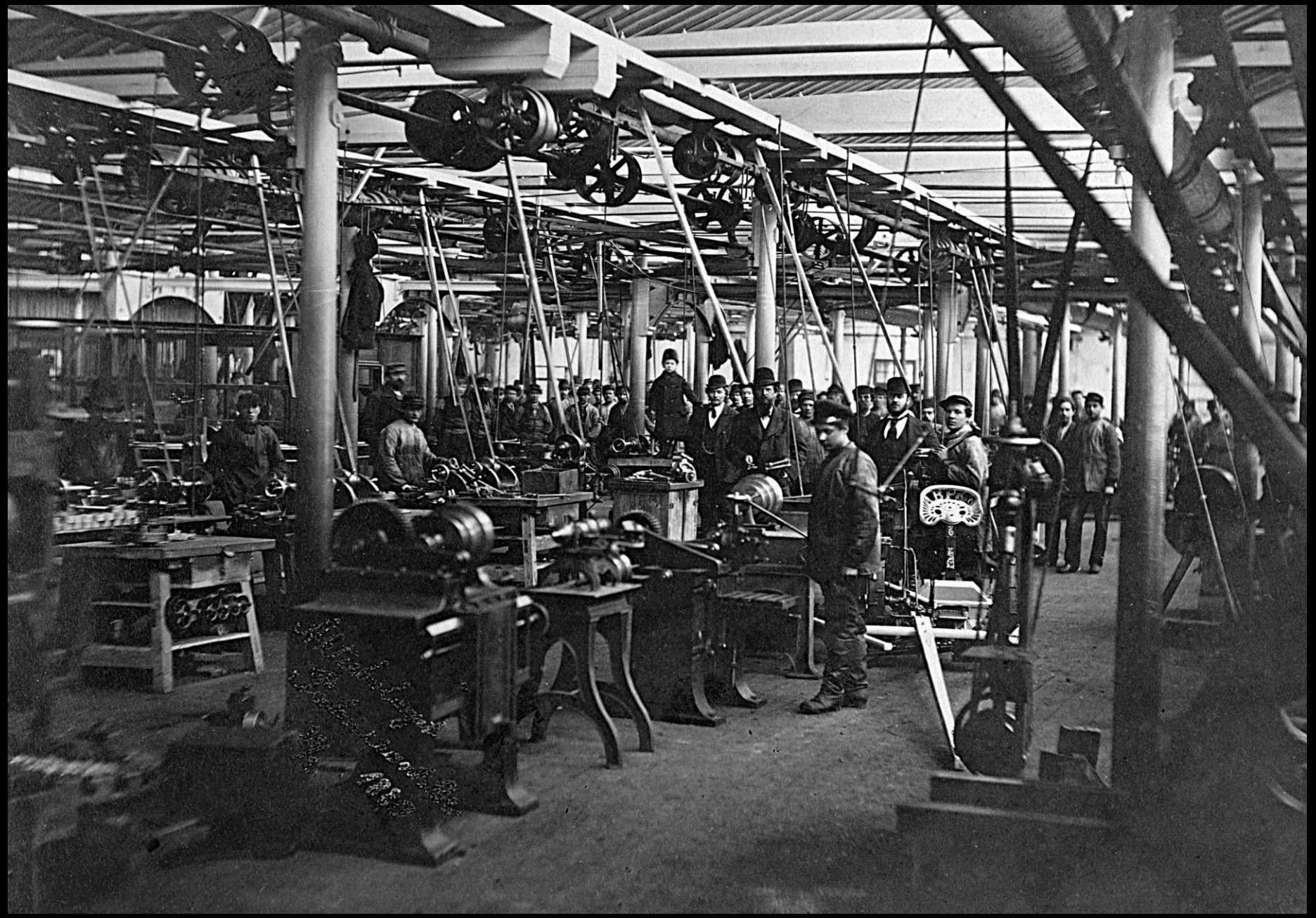

Arbetarnas Förhållanden

i

Malmö

1860 - 1920

Arbetarnas förhållande i Malmö 1860 - 1920

Arbetarnas Möllevången och Möllevångskravallerna 1926 Stefan Nyzell
Lunds Universitet Historiska Institutionen HIS KO1 Wiebke Kolbe Hans Wallengren (källor)
Bilder Malmö Museum /Roikjer/okända/bearbetning
Anders Dernback 2019

Malmörevolten 1890

Sammandrag av Malmö-revolten Händelserna är centrerade runt byggmästare N. Jönssons bygge vid Södergatan – Per Weijersgatan, närliggande Gustaf Adolfs torg samt utanför Jönssons bostad på Amiralsgatan.
Händelserna sker mellan den 30 juni och sjunde juli 1890. Fram till demonstrationerna dessa dagar så har inte strejken varit påtaglig för Malmös medborgare. Lördagen den 30 juni samlas cirka 500 personer utanför Jönssons bygge där de ”hälsade strejkbrytarna med smädeord och hurrarop”.

1908 Kommunalarbetare strejkar

Demonstrationer

Demonstrationerna fortsätter sedan den andra juli när demonstranter samlas utanför bygget för att invänta strejkbrytarnas eskort som skulle föra dem till deras nattkvarter vid Jönssons bostad. Allt fler personer ansluter sig, upp emot 7000 till 8000 personer, varför polisen försöker skingra folkmassan. Dagen efter, den tredje juli, samlas återigen folkmassor utanför bygget. Målet för polisen är att hålla Södergatan och Gustaf Adolfs torg fritt från folk – och för att uppnå detta har polisen inkallat kronprinsens husarregemente (kavalleri). Polisen tillsammans med husarerna försöker rensa torget, något som eskalerar konflikten till den punkt där ordningsmakten genomför chocker in i folkmassan.

Foto Otto Ohm Malmö Museum

Husarer kallas in

Framåt tolv-tiden är folkmassan skingrad och husarerna har begett sig. Det är på grund av de våldsamma händelserna under den tredje juli som Malmö-revolten är uppmärksammad. Totalt ska det ha vart mellan 4000 till 5000 demonstranter involverade under dagen. Efterföljande dag så har 200 infanterister från Landskrona kallats in. Samma eftermiddag uppmanar anmärkningsvärt Arbetets redaktör Axel Danielsson, i ett extrablad, alla demonstranter att stanna hemma. Den fjärde juli uteblir demonstrationerna. Den femte juli så tecknar Byggmästareföreningen och Träarbetarefackföreningen ett nytt avtal med nya lönevillkor efter att landshövdingen G. Wachtmeister har medlat, varpå den sjunde så har arbetarna återgått till sina arbeten.

Officerare Kronprinsens husarregemente

Politiska reformer

Sverige 1890 är likt resten av Europa i förändring. Industrialiseringens genombrott i Sverige sker under 1850-talet i samband med att fler exportmarknader öppnar sig, särskilt inom träindustrin. Andra bidragande faktorer är politiska reformer och framväxandet av ett bankväsende. Bankväsendet växte framförallt fram tidigt i Skåne då bankers kapitalbas låg inom jordbruket, ett jordbruk som var särskilt starkt i Skåne tack vare möjligheten att exportera spannmål till den närbelägna europeiska marknaden, samt en stark skånsk produktion. En allt starkare jordbrukssektor bidrar till utvecklingen av järnvägsnätet och till ökad efterfrågan av konsumtionsvaror vilket tillfredsställs av protoindustrier.

Malmös textilindustri

I Malmö är det till skillnad från till exempel Norrlandskusten inte sågverk utan snarare en fokus på hemmamarknadens industrier, likt bomullsväverier eller mekaniska verkstäder likt Kockums, som kom att utvecklas till en varvsindustri. 28 Som följd kom även Malmö att kraftigt växa, om än så främst efter år 1900. Under en 40-årig period från 1880-talet till 1920-talet ökar Malmös befolkning från cirka 115 000 personer till cirka 315 000 personer.

Läderindustri Kürzels Spinneri och Malmö Läderfabrik.Ystadgatan

Sveriges antal industriarbetare 1890

Sverige har cirka 320 000 industriarbetare. 30 Med en framväxande arbetarklass, kontinuerlig urbanisering och framväxandet av mer kapitalstarka, konsumtionsvilliga grupper i samhället så växer även behovet av fler bostäder extra relevant för våra undersökta träarbetare, murare och byggmästare.

Otto Ohm Malmö Museum

Crusenstolpe 1838

De Crusenstolpeska oroligheterna 1838 utbryter efter fängslingen av en redaktör medan Marsoroligheterna 1848 sker av revolutionär iver från de stora revolterna i Europa samma år. Oroligheter bryter även ut på grund av bristande tillgång till livsmedel, som 1917 eller 1855. Efter att järnvägen byggts ut och att tidningar blev mer av en dagligvara spreds oroligheterna snabbare runtom landet. Desto snabbare var också myndigheternas reaktioner. Innan dessa kommunikationssätts utveckling så förblev dock oroligheter tämligen lokala.

Arbetarrörelsen i södra Skåne

Arbetarrörelsen i södra Skåne och Malmö växer fram relativt tidigt med svenska mått mätt. Sveriges första socialistiska fackförening öppnade i Lund 1877. Den första fackföreningen är handskmakarefackförening efter initiativ ifrån Köpenhamn. Lund är det svenska centrumet för produktion av handskar. Köpenhamn är en återkommande benefaktor och initiativtagare till den tidiga fackföreningsrörelsen i Skåne.

Gunnar Lundh Malmö Museum

Första försöket till fackförening

Det första försöket till facklig organisering i Malmö sker dock så tidigt som 1874 då Tobaksarbejderforbundet Enigheden i Köpenhamn organiserar en filial i Malmö. Föreningen upplöstes dock redan 1875 efter en misslyckad strejkhandling. De i protokollen undersökta fackföreningarna grundande sina verksamheter 1882. Under hösten 1888 finns 18 fackföreningar med beräknat antal av 1200 medlemmar sammanlagt. 1888 är också det första år som en strejk inom byggbranschen sker. Tiden inför Malmö-revolten 1890 är inte utan konflikter. Axel Uhlén beskriver i sin bok Facklig kamp i Malmö under sju decennier att det har mellan 1859 fram tills 1885 förekommit tio öppna uppmärksammade arbetsmarknadskonflikter.

Malmö Byggmästareförening

Malmö Byggmästareföreningen beskrivs som Sveriges första moderna arbetsgivareorganisation. Föreningen grundas officiellt 1889 som svar på arbetarnas ökande organisering. Det antyds dock att föreningen ska ha existerat i en lös form under ett flertal år innan det offentliga grundandet. Det är först efter skråväsendets avskaffande 1846 som byggmästareyrket börjar dyka upp. Innan dess står byggmästare betydligt närmare resten av arbetarna. Byggmästareföreningen saknar nationell eller regional organisering.

Tidningen Arbetet och Danielsson

Det finns aktiva försök av tidningen Arbetets redaktör Axel Danielsson att styra de handlingar som förekommer under konflikten. Det är också i strikt brytning mot vad som förekommit under tidigare år. Vi kan med exempel från Hungerupplopp och strejker 1793–1867 eller Det stora elefantupproret notera att våldsamheter är vanligt under vad Det stora elefantupproret kallar för det ”Sveriges bråkiga 1800-tal” – konfrontationen urartar. Därtill så är även ordningsmaktens intervention med bruk av våldsmonopolet vanligt förekommande både innan och efter Malmö-revolten. Såklart så är Malmö-revolten inget undantag då direkt våld används med hjälp av batonger, chocker av ridande poliser och slag med ridspön

Tidningen Arbetet Skolgatan okänd fg MM

Strejkbrytare

Strejkbrytare

BMF använder sig under strejken av strejkbrytare. BMF har annonserat efter träarbetare i lokaltidningarna för Växjö, Karlshamn, Simrishamn och Karlskrona. Därtill så utses Skytte som ansvarig för att åka upp till orterna och anställa träarbetare som sedan sänds till Malmö. Att anlita strejkbrytare är en handling som ingår i arbetsgivarnas konfliktrepertoar. Som handling var den vanlig fram tills Ådalen 1931, varefter det instiftades lagar som reglerade strejker och lockouts. Dock i dagens moderna samhälle med bemanningsföretag så kan arbetsgivare återigen med enkelhet använda strejkbrytare, genom att fylla upp bemanningsluckor med bemanningsföretag.

Okänd fotograf Malmö Museum

Våldsdåd

Strejkbrytare är vanligtvis hårt ansatta av de strejkande - det mest anmärkningsvärda våldsdådet mot dem under Amaltheadådet 1908. Vanligtvis så lamslås en arbetsplats när en del av de arbetande strejkar. Det är exempelvis svårt att ha igång produktionen i en fabrik, ifall de mekaniker som ansvarar för ångmotorn som driver maskinerna strejkar. Som resultat av det har vi så kallade lockouts där fabriksägarna lägger ner hela produktionslinjen och förvägrar alla, inklusive de som inte strejkar, inkomst.

1908 strejk

Kommunalarbetarestreiken i Malmö 1908. De frivilliges sopning framför Rådhuset.

Duglig murare 28 öre i lön per timme

Det är handlingsmässigt att samla föreningen bakom ett gemensamt beslut, samt att delge informationen till samtliga medlemmar. Därtill likt i diskussionen om MAF så innebär det en konkretisering av diskussionen. Ett reglemente på papper är svårare att förbise än ett muntligt löfte. Ackorden sätts till:

Dugliga murare – 28 öre per timma,

Dugliga timmermän (träarbetare) – 25 öre per timma,

Dugliga arbetsmän – 18 öre per timma.

Tegel till murar(en)

Slutsatser

Slutsatser Vad vi har lärt av konflikten runt Malmö-revolten 1890 är inte nödvändigtvis revolutionerande, utan snarare något som stärker redan existerande kunskaper om arbetarrörelsen under sina första år. Genom att stärka sin organisationsförmåga och därmed skapa en stark organisation så kan arbetarrörelsen skapa grund för faktiskt förändring i sina medlemmars liv. Utan organiseringen, och utan enigheten - fri från uppsplittring i svaga faktioner - så vore denna kamp lönlös. Syftet med uppsatsen har varit att undersöka de handlingar, och därmed även den övergripande konfliktrepertoaren, som förekommer innan, under och efter Malmö-revolten 1890.

Demokratin ser ljuset i tunneln

Historien ter sig ha kritiska faser som definierar den framtida riktningen. Det är genom 1890- talets folkrörelser som den svenska demokratins hjärta börjar självmant bulta. Det är ur dessa föreningar som arbetslivets aktörer framväxer. Det är i dessa människors liv som framtiden stod. Det är den historien vi undersökt och som är vårt förpliktigande arv.

Malmö den växande Industristaden

Den framväxande industristaden Malmö var i den bemärkelsen inget undantag, utan präglades av en närmast explosionsartad befolkningsökning under 1800-talets avslutande och 1900-talets inledande decennier. Mellan 1860 och 1920 ökade stadens befolkning från omkring 19 000 till närmare 113 500 invånare, vilket innebar att stadens befolkning i det närmare sexfaldigades inom loppet av endast sextio år. Delvis var detta befolkningsöverskott ett resultat av ett ökande födelseöverskott i Malmö. Men den stora delen kom från inflyttning till staden från den omgivande landsbygden. Det stora flertalet av de inflyttande till Malmö under loppet av 1800-talet, var familjer från slättbygderna i den sydvästra delen av Malmöhus län

Okändfg. M.Museum Stortorgrt

Befolkningstillväxten i Malmö 1800-1940

Tabell 1. Befolkningen i Malmö 1800-1920

År	Folkmängd
1800	5 393
1820	6 723
1840	10 203
1860	18 919
1880	38 054
1900	60 857
1920	113 553
1940	155 506

Källa: Berggren & Greiff, 1992, s 26; Häger, 1989, s 251.

Bostadsområdet Lugnet

Lugnet var den första av de nya stadsdelarna i Malmö som kom att få en utpräglad arbetarbefolkning. Lugnet som arbetarstadsdel kom till och började bebyggas på initiativ av industrimannen Frans Henrik Kockum, som på 1860-talet köpte upp området, styckade upp det i mindre tomter, och sålde det med god förtjänst till de egna arbetarna, vid den för stadsdelen närbelägna Kockums mekaniska verkstad. De följande årtiondena kom Lugnets hela areal att tas i anspråk och bebyggas. Från början byggdes framför allt envåningshus, men i takt med att befolkningstrycket ökade i Malmö under framför allt 1880-talet, kom allt fler av de yttre kvarteren av Lugnet att ta formen av flerfamiljshus.

Lugnet, G. Lundh, M. Museum

1860 byggdes Lugnet

När Lugnet bebyggts på 1860-talet hade de flesta av husen ägts av dess invånare. Vid sekelskiftet hade ägandet i stor utsträckning tagits över av fastighetsbolag. Den konkreta orsaken till detta var de stora vinstmöjligheterna som fanns att göra med fastighetsspekulation, i den mycket snabbt expanderande hyresbranschen i Malmö. Kirseberg och Rörsjöstaden, samt Sofielund utanför det egentliga Malmö, var andra utpräglade arbetarstadsdelar som vid denna tid växte fram. I stadens ytterområde växte under 1890-talet Värnhem, Södervärn, och området kring Slussplan, fram som bostadsområden för Malmös arbetarbefolkning

Trångboddhet och sjukdomar

Trångboddheten var stor i staden och de sanitära förhållandena var under vissa perioder närmast katastrofal, med stor utsatthet för sjukdomar och epidemier 12 13 som följd. Även den i många fall mycket dåliga arbetsmiljön medförde att sjukdomar som tuberkulos fick fäste i staden och skördade många offer. En rödsotsepidemi härjade i Malmö åren 1879-1882, vilket tvingade myndigheterna i staden att ingripa och agera på ett mer kraftfullt sätt än de tidigare gjort, för att komma tillrätta med problemen. Sakta men säkert förbättrades därefter förhållandena i staden som helhet, även om många problem kvarstod. Tuberkulosens många offer

Lunginflamation och TBC dödade flest

Fortfarande vid första världskriget var lunginflammation och tuberkulos de två vanligaste dödsorsakerna i Malmö. Inte mindre än vart fjärde eller femte dödsfall i Malmö var orsakad av någon av dessa två sjukdomar. Fattiga drabbades naturligtvis hårdast, och av dem var det framför allt barnen som föll offer för dessa och andra sjukdomar. Barnsjukdomar som difteri, kikhosta, scharlakansfeber och mässling, skördade många offer. Spädbarnsdödligheten var med våra dagars mått mycket stor. Ännu på 1920-talet dog 75 barn av 1000 födda

Spanska sjukan dödade 679

Influensa kallad spanska sjukan drabbade Sverige under högsommaren 1918 och kulminerade i Malmö under hösten samma år. Den kom sedan tillbaka en kort period under senvåren och försommaren 1919. Resultatet av spanska sjukan under de båda åren blev sammanlagt 679 döda i Malmö. Sjukdomen slog hårdast mot kvinnor i alla åldrar och mot män i åldrarna 20-40 år. Förklaringen på det förra har angetts vara det faktum att Malmö hade ett kvinnoöverskott tack vare att kvinnor i större utsträckning än män hörde till dem som med urbaniseringen flyttade från land till stad

1908 Epedemisjukhuset R.Küller, M.Museum

Möllevången

I början av 1900-talet växte Möllevången fram som en utpräglad arbetarstadsdel i Malmös södra utkanter. Möllevången började byggas 1904 och stod färdig 1910. Det för stadsdelen karaktäristiska Möllevångstorget var färdigt 1905. Stadsdelen ingick i det industridistrikt som fanns längs Bergsgatan och i Möllevången kom arbetarbostäder och fabriker praktiskt taget att ligga vägg i väggmen varandra. Möllevången kom även på många andra sätt att skilja sig från de tidigare arbetarstadsdelarna. Gatunätet var välplanerat med breda gator och trottoarer och husen bestods mestadels av fyravåningshus, vilket var en klar skillnad mot äldre arbetarstadsdelar som Lugnet, med sina trånga gator och gränder och sin lägre bebyggelse

Möllevångstorget Malmö, ok. Fg. M. Museum

Mazetti och andra industrier

Småindustrier och affärer trängdes i kvarterens fastigheter. Dessa låg i många fall granne med betydligt större industrier som Mazettis chokladfabrik på Bergsgatan, Ryska gummifabriken på Barkgatan, och A W Nilssons fabriker på Möllevångsgatan.I Möllevången frodades kvarterkrogarna och ölhallarna. Mest känd var Rölöken (senare omdöpt till Tennstopet) i hörnet av Bergsgatan och Kristianstadsgatan.
På krogarna samlades männen för att ett slag glömma livets alla bekymmer med en pilsner eller två tillsammans med vänner och bekanta.

”Tag det rätta tag Cloetta”Roikjer/M.Mus.

Mäster Palm

1882, publicerades det första socialdemokratiska programmet i Sverige. August Palm kom att stanna fyra år i Malmö och arbetade under denna tid hårt med socialistisk agitation och organiseringsförsök bland Malmös arbetare. Palm hann under den tiden med att starta den socialistiska tidningen Folkviljan och den Allmänna Svenska Arbetareföreningen, det som senare skulle komma att bli Malmö Socialdemokratiska Förening. Resultatet blev att flera fackföreningar kom att bildas i Malmö under loppet av 1880-talet. Den hetsige agitatorn Palm var samtidigt en mycket omstridd personlighet och det uppstod tidigt konflikter inom de egna leden bland socialisterna i Malmö. I uttalad opposition till Palm bildades 1885 Malmö Arbetareklubb. Konsekvensen att detta blev att en bitter August Palm lämnade Malmö och begav sig till Stockholm redan samma år. I Stockholm grundade Palm tidningen Socialdemokraten.

Växande antal fackföreningar

Under 1880-talets andra hälft fortsatte organiseringen bland arbetarna i Malmö med ett stadigt växande antal fackföreningar som följd. Det ska i sammanhanget framhållas att det inom fackföreningsrörelsen fanns en konfliktfylld splittring mellan socialistiska och liberala ståndpunkter, en konflikt som inte var över förrän några år in på 1890-talet då den slutligen avgjordes till den socialistiska sidans fördel. Ett viktigt steg mot en samlad organisering av arbetarna i Malmö togs 1885 med bildandet av Fackföreningarnas Centralstyrelse, en facklig centralorganisation vars syfte var att knyta samman de olika fackföreningarna som bildats i staden under en gemensam övergripande organisation.

Tidningen Arbetet

Tidningen Arbetet kom efter dess grundande 1887 att bli ett viktigt organ för den fackliga och politiska socialdemokratiska arbetarrörelsen i Malmö. Tidningens grundare var Axel Danielsson som efter konflikter inom arbetarrörelsen i Stockholm på August Palm inrådan hade Malmö där han på mycket kort tid blev en av
de mest inflytelserika företrädarna för stadens arbetarrörelse. Inte mist i egenskap av skribent och debattör i Arbetet. Tidningen kom både att fungera som en enande kraft inom arbetarrörelsen i Malmö och som arbetarrörelsens ansikte utåt mot det borgerliga Malmö.

Borgerligheten frynte på näsan

Borgerligheten var inte odelat positiv till framväxten av industrisamhället. Industrialiseringens inverkan med växande sociala problem i form av fattigdom, dåliga bostäder, trångboddhet, dålig hygien, sjukdomar, arbetslöshet och alkoholmissbruk i industristäder som Malmö fick många av borgerlighetens företrädare att reagera med bestörtning. När sedan trångboddhet, fattigdom och arbetslöshet i borgerlighetens ögon tycktes leda till ökad sexuell lössläppthet, kriminalitet och alkoholmissbruk bland arbetarklasen växte en "moralisk panik" fram bland borgerlighetens företrädare. Fattigdom, prostitution, och alkoholism var naturligtvis högst verkliga problem i det framväxande industrisamhällets kölvatten.

20 % OÄ barn

Det uppstod en trend som fortsatte långt in i mellankrigstiden. I Malmö var vart femte barn under perioden 1919-1933 födda utom äktenskapet. Först därefter bröts denna trend och andelen giftermål ökade. Arbetarklasens nöjen med krogliv, dans och bio väckte också borgerlighetens reaktioner. Resultatet blev moral- och sedlighetsdebatter präglade av moralisk panik. Det hela blev inte bättre av att arbetarklassen uppenbarligen tog till sig socialismens radikala och samhällsomstörtande idéer.

1890 års arbetarkonflikt

Den kanske allvarligaste konfrontationen 1890. I samband med en strejk bland stadens träarbetare, en av de yrkesgrupper som tidigt organiserade sig fackligt i Malmö, kallade arbetsgivaren i strejkbrytare.
Strejkbrytarna ledsagades till arbetsplatsen av polis och följdes av en uppretad folkmassa på flera hundra personer som snabbt ökade till flera tusen vilka protesterade mot strejkbryteriet. Demonstrationer fortsatte hela dagen och när dessa inte visade några tecken på att minska den följande dagen satte myndigheterna i staden in polisen och Kronprinsens husarer för att skingra demonstranterna och få ett slut på de högljudda protesterna

Polis och husarer mor arbetare 1 - 0

Ingripandet ledde till ökade protester och oroligheter där poliser och husarer angrep demonstranterna med dragna sablar medan de senare svarade med att kasta gatsten. Det omfattande motståndet mot polisen och husarerna medförde att myndigheterna i Malmö kallade in militära förstärkningar till den följande dagen, för att med våld få ett slut på oroligheterna. Dessa hade då redan nått sitt slut och lugnet infunnit sig i staden.

Rudolf Fredrik Berg ändrade sig

Föga förvånande var många av företrädarna för de stora industrierna i Malmö uttalade fackföreningsmotståndare. August Schmitz, disponent vid Malmö Yllefabrik, Ludvig Rössel vid Waggonfabriken i Arlöv och R F Berg vid Cementbolaget i Limhamn tillhörde några av de mest kända och hårdföra fackföreningsmotståndarna. Med tiden blev det ändå all fler som insåg att fackföreningarna troligen hade kommit för att stanna och att det därför var nödvändigt att samarbeta med arbetarrörelsen och de fackliga organisationerna. Detta kom slutligen att inbegripa även några av de allra hårdföraste av fackföreningsmotståndarna. R F Berg, även kallad Limhamnkungen, var bland dem som inledningsvis inte såg med blida ögon på arbetarnas försök att organisera sig fackligt. När en arbetarklubb bildades vid Skånska Cementbolagets fabrik i Lomma 1889 svarade Berg och ledningen för fabriken med hårda repressalier gentemot de inblandade arbetarna.

R.F. Berg

Arbetsgivare mot arbetare 1 - 0

Konflikten slutade med seger för arbetsgivarsidan och arbetarklubben tvingades på knä. Trots detta hade konflikten troligtvis gjort så stort intryck på R F Berg att denne under de följande åren kom att ändra inställning gentemot arbetarrörelsen. När en ny fackförening bildades vid företaget 1898 förespråkade Berg inte enbart hårdföra motåtgärder utan också samarbete med den organiserade fackliga arbetarrörelsen.

Berg blir mildare

I Cementbolagets verksamhetsberättelse skrev R F Berg nämligen följande: Angående den nu pågående arbetarrörelsen synes den mig visserligen gå väl aggressivt tillväga mot arbetsgifvaren, och svårigheten att med lugn möta dessa är stor. Emellertid kan det icke nekas att denna rörelse äfven har sina goda sidor. Arbetarnas bättre element tyckas ha vunnit förmågan inverka på de mindre goda, och rättrådigheten tyckes mera än tillförne vilja göra sig gällande bland dem. Nykterheten är bestämt i tillväxt liksom arbetsamheten, hvarjämte de gerna erkänna och påyrka arbetarnas ökade skyldighet wid förbättrad ekonomisk ställning

Waggonfabriken i Arlöv

Industristaden Malmö hade sin beskärda del av dessa konflikter. Under år 1900 ledde en lönetvist vid Waggonfabriken i Arlöv till lockout från arbetsgivarsidan och inkallande av strejkbrytare. Arbetskonflikten vid Waggonfabriken kom att vara i nästan två år innan en lösning var i sikte och en uppgörelse mellan parterna slutligen kunde nås. Den utdragna konflikten på Waggonfabriken säger något om intensiteten i motsättningarna mellan arbetarrörelsen och arbetsgivarsidan. Kockums drabbades av arbetskonflikter med lockout både 1903 och 1905. Under 1907 ledde en landsomfattande stuveriarbetarkonflikt till konfrontationer där Malmö hamnade i stormens öga.

Amalthea Anton Nilsson och död engelsman

Med anledning av stuveriarbetarkonflikten försatte Transportarbetareförbundet ett antal rederier och hamnar i blockad. Med hjälp av en internationell strejkbrytarorganisation kallade arbetsgivarsidan in ett antal engelska strejkbrytare som inhystes i logementsfartyget Amalthea, som låg förankrat i Malmö hamn. I det läget beslöt sig tre ungsocialister i Malmö för att skrida till handling. En bomb placerades ut på fartyget och i den efterföljande explosionen blev en av strejkbrytarna på Amalthea dödad och flera andra skadade.

Amalthea

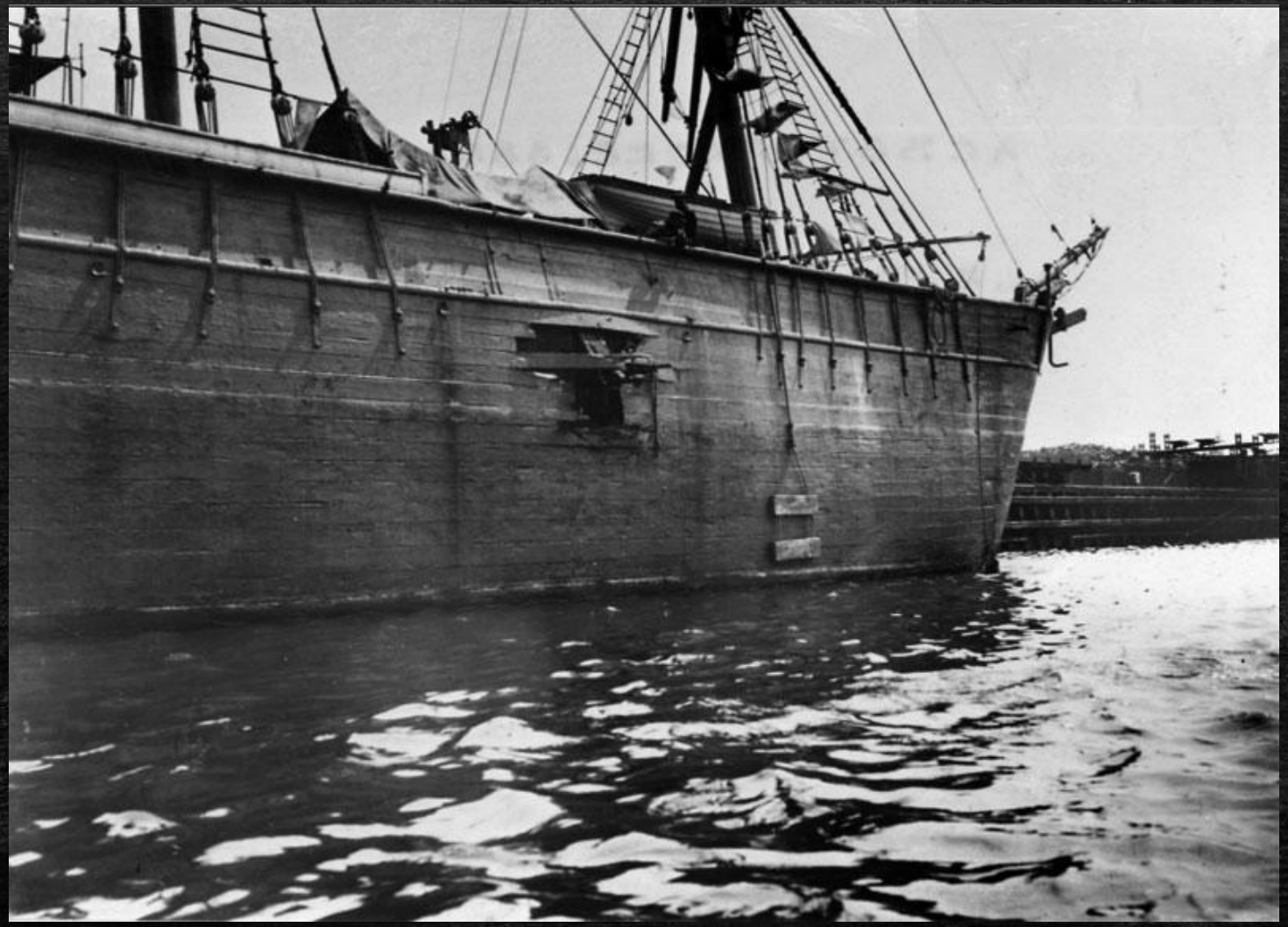

1920 talskrisen

Den goda konjunkturen byttes 1920 till en mycket djup efterkrigsdepression vilket medförde minskande ekonomisk tillväxt och en mycket omfattande arbetslöshet. När lågkonjunkturen kulminerade vintern 1922 var över 30 %, eller mer än 160 000, av de fackligt anslutna svenska arbetarna arbetslösa.

Under 1920-talets andra hälft återhämtade sig ekonomin men med en arbetslöshet som låg kvar kring 10 % under hela årtiondet.

Arbetslöshetsstödet hela 1,35 per dag

Arbetslöshets Understödet i Malmö under 1920 talet låg på 1 krona och 35 öre per dag till ensamstående, 2 kronor per dag för gifta och ett tillägg på 45 öre för varje barn. Detta system som genomdrevs av den socialdemokratiska majoriteten i stadsfullmäktige under högljudda protester från borgerligheten och den borgerliga pressen kom att kallas för Malmösystemet. Malmösystemet kom att gälla fram till 1928

Hollywood men inget kul att filma

Under 1920-talet tog bostadsspekulationerna åter fart, och de som drabbades mest var de allra fattigaste. Lösningen var nödbostäder. Träbarackerna på Sorgenfri var exempel på sådana nödbostäder och kom att gå under öknamnet Hollywood. En första hyresgästförening bildades vid denna tid för att ta tillvara på hyresgästernas intressen och skydda dessa mot bostadsspe- kulationens allra värsta avarter. I mitten av 1920-talet kom bostadsbyggandet fart tillsammans med en omfattande modernisering av bostäderna. Hyresgästkooperationen HSB bildades 1925